

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2021.61.191-204>

УДК 316.722 : 712.253 : 58 : 069.029

**Гатальська Надія Вікторівна**

*доктор архітектури, доцент,*

*Харківський національний університет міського господарства*

*ім. О. М. Бекетова*

*gatalska.nadiia@gmail.com,*

*<http://orcid.org/0000-0001-9538-2379>*

**Колєнкіна Марина Сергіївна**

*кандидат сільськогосподарських наук, доцент*

*Харківський національний університет міського господарства*

*ім. О. М. Бекетова*

*kolenkinamarina@gmail.com,*

*<http://orcid.org/0000-0002-5612-0947>*

## **АРХІТЕКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ПАРКОВОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ІНДИКАТОРИ ВПЛИВУ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЧИННИКІВ НА ЕСТЕТИЧНІ ПРЕФЕРЕНЦІЇ**

Анотація: у статті окреслено значення архітектурних компонентів паркового середовища як індикаторів впливу соціокультурних чинників на естетичні преференції.

Для проведення дослідження було залучено 60 осіб, вік яких коливається в межах від 22 до 74 років. Респондентів було розподілено на дві вікові групи по 30 осіб: молоді люди – 22-34 роки (середній вік 23,9 років); зрілі люди – 46-74 роки (середній вік 58,9 років). В межах дослідження застосовано вільний асоціативний експеримент, в ході якого респонденти розподіляли 45 світлин пейзажів з 18 парків світу на три, однакові за кількістю, групи відповідно до власних симпатій і самостійно визначали чинники, які вплинули на рішення віднести їх до групи привабливих, нейтральних або непривабливих.

Позитивний вплив на естетичні преференції виявлено зі сторони історичних будівель та споруд на зрілих респондентів, разом із його нейтральною дією на молодих. Поряд із тим, відмічено нейтральне відношення групи зрілих респондентів до монументів радянської доби та негативне – у молоді. Подібним є вплив абстрактних скульптур на естетичне сприйняття як молодих, так і зрілих респондентів, що має негативний характер. Проте, суттєвішим є негативний вплив даних елементів на естетичні преференції зрілих респондентів.

Узагальнюючи результати досліджень естетичних преференцій та чинників, які впливають на їх формування, доцільно зауважити на важливості

архітектурних компонентів, а також значенні їх ідеологічного контексту. Поряд із подібністю впливу на естетичні преференції ознак паркового середовища виявлено відмінності, пов'язані із соціокультурним впливом на формування естетичного досвіду.

**Ключові слова:** естетичне сприйняття; архітектурні компоненти паркового середовища; соціокультурний аспект.

**Постановка проблеми.** Парки є матеріальним вираженням соціокультурних процесів, уособленням естетичних поглядів, які панують в суспільстві, але здебільшого, розглядаються в контексті осередків рекреації. Однак, важливість дослідження соціокультурних аспектів формування паркового середовища підкреслені в роботах ряду авторів [9, 2, 3], а Jankovic N. (2017) наголошує на доцільності аналізу паркового ландшафту як матеріального вираження соціального, історичного та ідеологічного аспектів [9].

У результаті наукового пошуку виявлено фрагментарний характер теоретичних аспектів дослідження естетичних якостей паркового середовища, що спричинило наукові дискусії щодо способів і методів їх виявлення [7, 11, 13]. Найменш обґрунтованими та фрагментарними є дослідження паркового середовища як об'єкту, що уособлює естетичні погляди певного соціуму, їх трансформацію через призму змін його матеріальної системи [3, 2]. Поряд із тим, міське середовище як уособлення ідеального образу розглядає А. В. Іконніков (1985), наголошуючи, що перетворене середовище, як частина реальності, впливає на суспільство загалом та розвиток особистості зокрема [1], через естетичне сприйняття та формування преференцій. Отже, спостерігається суперечність між важливістю вивчення соціокультурних аспектів формування і сприйняття паркового середовища та відсутністю системних знань щодо цього питання.

**Мета досліджень.** Окреслити значення архітектурних компонентів як індикаторів соціокультурного аспекту естетичного сприйняття паркового середовища та формування естетичних преференцій.

**Об'єкти та методи проведення досліджень.** Аналіз впливу соціокультурних чинників на сприйняття естетичних якостей паркового середовища базується на роботах Ph. S. Kane [10], N. Jancovic [9], B. Shelby, & R. Harris [14], M. Hofmann et al. [8] та передбачає застосування заміників реального об'єкту – світлин та відстороненого сприйняття. На світлинах було представлено 45 пейзажів (рис. 1) з 18 парків світу. Світлини, зроблені за умов сонячного (39 фото) та штучного освітлення (6 фото), а також в різні сезони – навесні (11 фото), влітку (21 фото), восени (8 фото) та взимку (5) (див. рис. 1).

Для проведення дослідження було залучено 60 осіб, вік яких коливається в межах від 22 до 74 років.



Рис. 1. Пейзажі парків, використані в межах експерименту

Виявлення впливу соціокультурного чинника, зокрема радянських ідеалів на формування естетичних преференцій обумовило необхідність розподілу респондентів на дві вікові категорії: молоді люди – 22-34 роки; зрілі люди – 46-74 роки. Середній вік першої вікової категорії становить 23,9 роки (30 осіб), а другої – 58,9 років (30 осіб).

В межах даного дослідження було застосовано вільний асоціативний експеримент [4] в ході якого респонденти розподіляли світлини на три, однакові за кількістю, групи відповідно до власних симпатій і самостійно визначали чинники, які вплинули на рішення віднести до групи привабливих, нейтральних або непривабливих пейзажів.

Аналіз отриманих результатів передбачав розподіл наведених респондентами ознак пейзажів на групи розміщені в електронній таблиці Excel з паралельним підрахунком відсотку респондентів, які віднесли окремий пейзаж до тієї чи іншої групи, після чого вираховували кількість згадування певної ознаки респондентами в межах групи пейзажів. Класифікація зауважених респондентами ознак на категорії та групи проводилася на основі аналізу наукових джерел літератури [6, 5] та відповідно до результатів анкетування.

Для статистичного аналізу використано коефіцієнт кореляції Пірсона із застосуванням програмного забезпечення Excel, за допомогою якого визначали взаємозв'язок між наявністю компонентів паркової території в кадрі та естетичними преференціями.

**Виклад основного матеріалу.** Першим етапом дослідження став аналіз естетичної привабливості пейзажів в результаті якого виявлено, що найбільше респондентів (78,7 %) віднесли до привабливих пейзажів світлину № 11 (рис. 2). Проте, частка респондентів в межах вікових категорій є неоднорідною – серед зрілих людей пейзаж № 11, привабливим вважають 85,7 % та 68,4 % молодих. Подібною є ситуація із пейзажами № 6, 7 та 23. Зокрема, пейзаж Маріїнського палацу та партеру (світлина № 6) визнали привабливим 84,2 % зрілих людей і вдвічі менше (42,9 %) – молодих, а пейзажі № 7 та 23 віднесено до категорії привабливих 57,4 % та 64,3 % відповідно молодих і 42,1 % в обох випадках зрілих респондентів (див. рис. 2).

Незважаючи на відносну однаковість щодо непривабливих пейзажів, в окремих випадках спостерігається суттєва різниця відповідно до вікової групи респондентів, а найбільшою є при оцінюванні пейзажу № 8, який 73,7 % зрілих респондентів вважають непривабливим, а серед молодих ця частка становить лише 39,3 %. Подібною є ситуація з пейзажем № 39, який непривабливим визнали 94,7% зрілих респондентів і майже в двічі менше (53,6 %) – молодих (див. рис. 2).

У результаті аналізу даних опитування виявлено значну увагу з боку респондентів обох вікових категорій до матеріальних компонентів паркового середовища та їх композиційної організації. Відтак, несуттєвою є різниця у частці згадувань рослинних компонентів, як в межах вікових груп, так і в розрізі привабливих, нейтральних та непривабливих пейзажів. Однак, дещо більша увага до насаджень (незалежно від групи пейзажів) спостерігається з боку молодих людей, а також щільність зв'язку між кількістю згадувань насаджень та часткою респондентів, які віднесли пейзажі до певної групи (рис. 3).

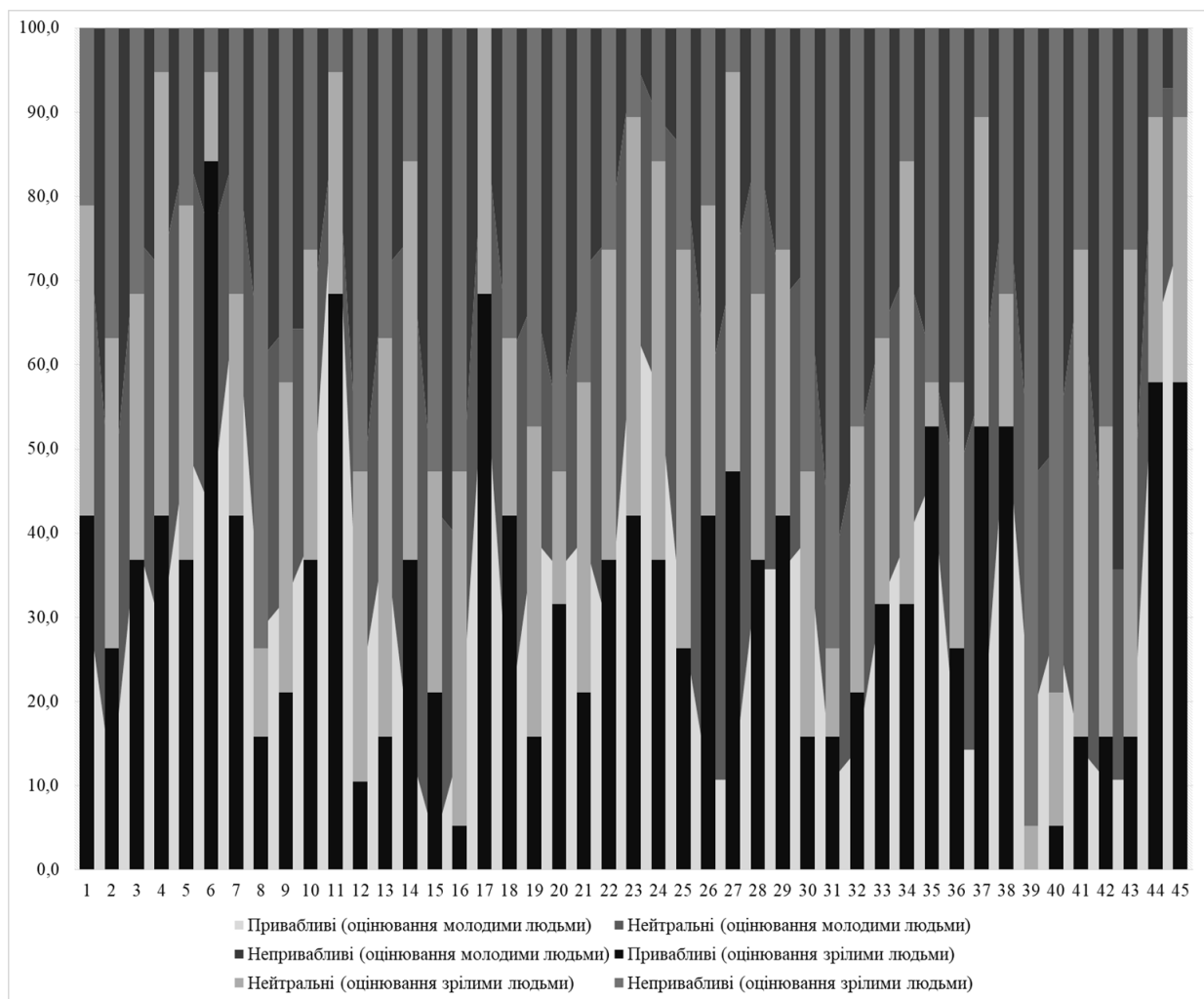


Рис. 2. Структура естетичної оцінки респондентами різних вікових категорій

Окрім насаджень, у молоді виявлено більшу увагу до колориту паркових пейзажів ніж у зрілих респондентів – частка молодих респондентів, які зауважили на колорит, як ознаку, що вплинула на їх вибір коливається від 10,2 % серед групи привабливих пейзажів до 2,5 % – непривабливих. Водночас,

лише 6,1 % зрілих респондентів відзначили колорит, як ознаку привабливих пейзажів та 2,5 % – як непривабливих (див. рис. 3).

Суттєва частка серед зауважень респондентів зосереджена довкола архітектурних компонентів, але їх мінливість як в межах групи пейзажів, так і вікових категорій є неоднорідною – серед привабливих їх частка більша серед зрілих людей, а нейтральних та непривабливих – молодих (див. рис. 3). При цьому, серед молодих респондентів частка зауважень на архітектурні компоненти зростає від привабливих до непривабливих у двічі, а серед зрілих найменшою є в групі нейтральних.

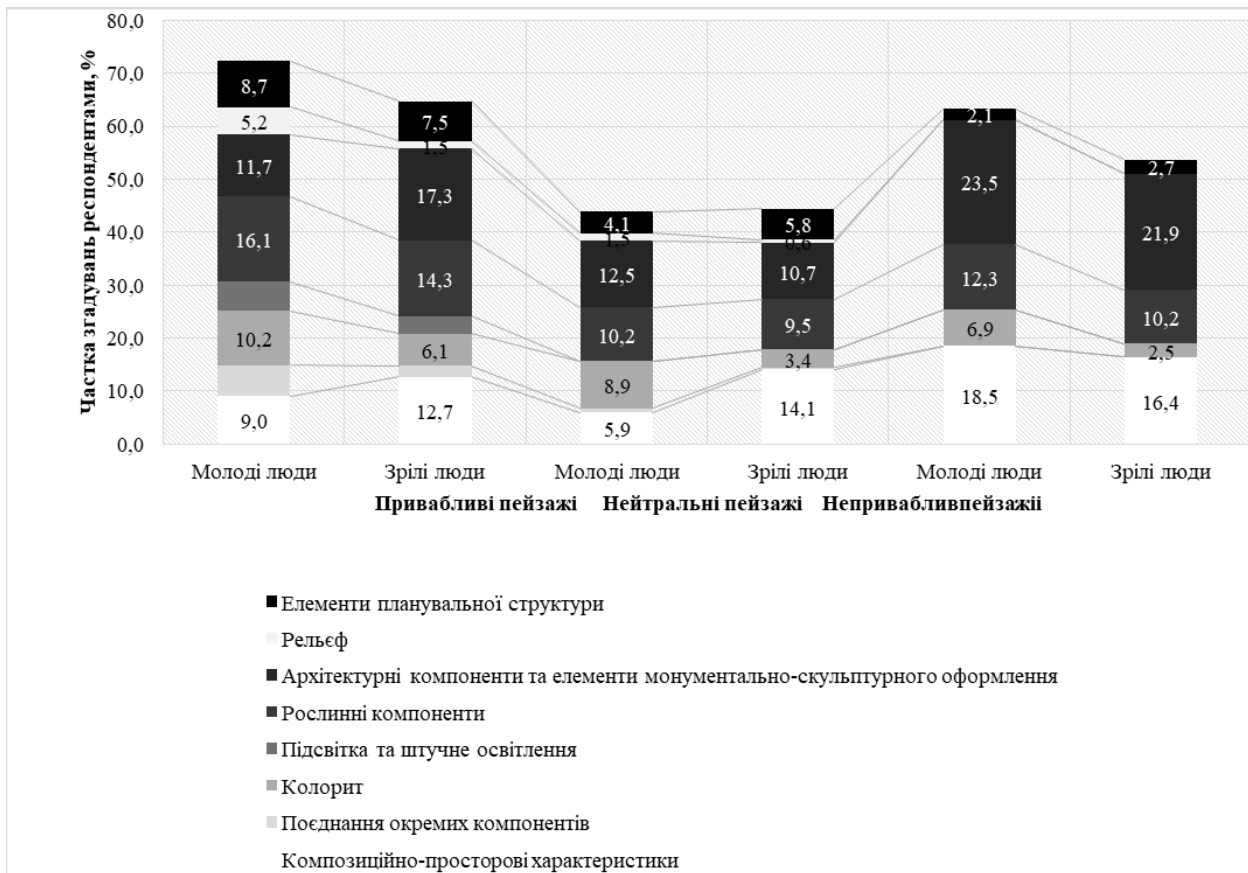


Рис 3. Структура часток згадувань композиційних ознак пейзажів як чинників естетичних преференцій респондентів

Поряд із тим, взаємозв'язок даної групи ознак із часткою респондентів, які віднесли пейзаж до привабливих, нейтральних або непривабливих тісніший серед зрілих людей в усіх випадках (рис. 4). Такі результати можуть засвідчувати суттєвіший вплив архітектурних компонентів паркового середовища на естетичні преференції зрілих людей, а ніж молодих. Однак, значний вплив з боку архітектурних компонентів на формування преференцій виявлено лише в межах непривабливих пейзажів, а в решті випадків помірний

та слабкий (див. рис. 4). Окремо доцільно відмітити елементи штучного освітлення, на які звернуто увагу незначною кількістю респондентів обох вікових категорій, проте кореляційний зв'язок в межах привабливих пейзажів при оцінюванні молодими людьми – значний (0,518), а зрілих – слабкий (0,245).

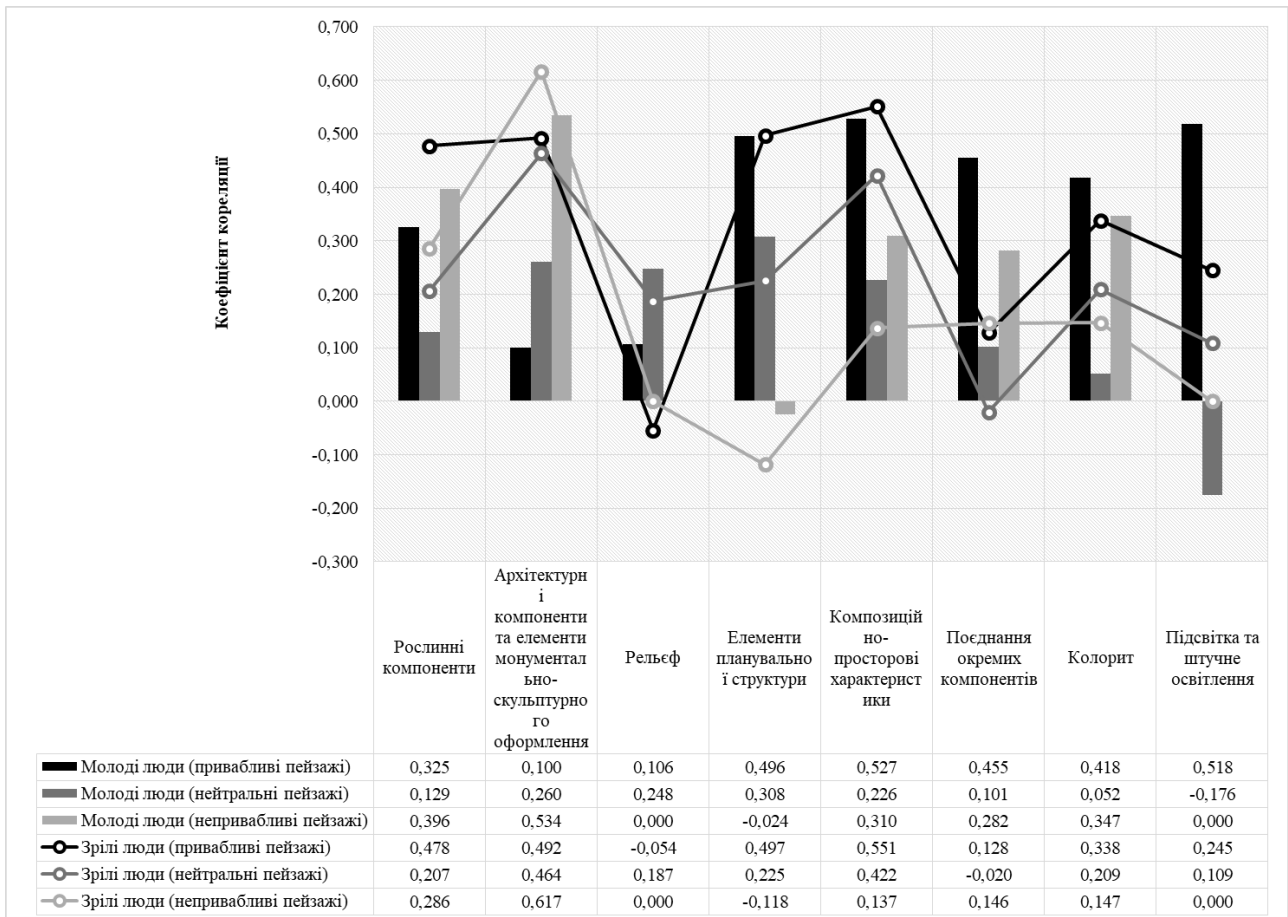


Рис. 4. Структура кореляційних зв'язків між кількістю згадувань композиційних ознак пейзажів та часткою респондентів, що віднесли їх до певної групи

Відповідно, найсуттєвіший взаємозв'язок переваг молодих людей спостерігається із елементами освітлення. Водночас, привабливість та нейтральне сприйняття визначається особливостями композиційно-просторової організації. Окрім того, нейтральний характер пейзажів найтісніше пов'язаний із планувальною структурою території, а непривабливість пейзажів, віднесених до цієї групи зрілими респондентами найтісніше пов'язана з архітектурними компонентами.

Наступним етапом дослідження став аналіз композиційних особливостей пейзажів, які віднесені до тієї чи іншої категорії більш ніж половиною опитаних. У результаті виявлено ряд особливостей. В першу чергу необхідно

відмітити, що в межах кожної групи наявні пейзажі, які віднесені до неї вагомою часткою (більше ніж половиною) респондентів обох вікових категорій: серед привабливих – це світлини № 11, 44, 45, 17, 38; нейтральних – світлина № 41; непривабливих – світлини № 15, 16, 31, 39, 12. Варто відмітити, що незважаючи на те, що більшість непривабливих пейзажів відмічені в межах обох вікових категорій, кількість респондентів, які їх так оцінили, найсуттєвіше відрізняється саме в розрізі цієї групи (див. рис. 2).

За результатами кореляційного аналізу найсуттєвіший вплив на переваги респондентів обох вікових категорій виявлено з боку ознак, які характеризують композиційно-просторову організацію паркової території (див. рис. 4). Зокрема, серед пейзажів, які вважають найпривабливішими зрілі люди домінують ті, що мають регулярну симетричну композиційну побудову (світлини № 6, 11, 44, 45, 37), а також історичну архітектуру (світлини № 6, 11, 44, 45).

Поряд із тим, серед молодих респондентів таких пейзажів менше (світлини № 11, 44, 45), а найбільшою є частка респондентів, які обрали привабливими пейзажі з елементами штучного освітлення та декоративною підсвіткою (світлини № 11, 45 та 23).

Зважаючи на важливість впливу архітектурних елементів на естетичні переваги, що підтверджується попередніми дослідженнями [11], здійснено аналіз їх особливостей в межах груп пейзажів. Серед привабливих пейзажів немає елементів монументально-скульптурного оформлення, які пов'язані з радянським періодом історії України. Важливим в цьому контексті є те, що зрілими людьми віднесено до категорії нейтральних пейзажів, де в межах близької та далекої перспективи наявні елементи монументально-скульптурного оформлення, переважна більшість з яких присвячена подіям Другої Світової війни та створена за радянського періоду історії України. При цьому, в межах пейзажів, які вважає нейтральними молоді, домінують рослинні компоненти та малі архітектурні форми утилітарного призначення (світлини № 14, 27, 28). Лише на одному пейзажі з п'яти в межах далекої перспективи, поряд з історичною архітектурою, наявні елементи монументально-скульптурного оформлення, які пов'язані з радянським періодом (світлина № 41).

Найбільша частка молодих респондентів (по 64,3 %) вважає непривабливими пейзажі з радянськими монументами (світлина № 31, 43), а також квітником у вигляді тризуба на передньому плані (світлина № 42). При цьому, переважна більшість зрілих респондентів (94,7 % та 78,9 %) вважає непривабливими пейзажі з абстрактним монументально-скульптурним оформленням (світлини № 39, 40).

Негативний вплив абстрактних монументів на естетичні переваги



зрілих людей підтверджується і значним (0,557) кореляційним зв'язком між кількістю згадувань їх у межах непривабливих пейзажів та часткою респондентів, які віднесли їх до цієї категорії. При цьому, кореляція між згаданими показниками при оцінюванні молодими людьми – помірна (0,321). Поряд із тим, виявлено помірний (0,497) кореляційний зв'язок між кількістю згадувань такої емоційно-асоціативної ознаки як «радянське» при характеристиці непривабливих пейзажів та часткою молодих респондентів, які віднесли їх до цієї групи та слабку (0,171) при оцінюванні зрілими.

Важливим у контексті негативного впливу абстрактної архітектури на естетичні переваги зрілих людей є їх «незрозумілість», відмічену даною групою респондентів, що підтверджується значною (0,536) кореляцією між кількістю згадувань даної ознаки та наявністю абстрактних архітектурних форм у кадрі.

Узагальнюючи результати дослідження чинників впливу на естетичні переваги доцільно зауважити, що індикатором соціокультурного впливу на естетичне сприйняття та формування переваг можуть вважатися архітектурні компоненти (рис. 5). Зокрема, елементи монументально-скульптурного оформлення, пов'язані із радянським періодом історії України сприймаються нейтрально категорією зрілих респондентів, які зростали та формувалися як особистості в цей період.

АРХІТЕКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ПАРКОВОГО СЕРЕДОВИЩА			
Вікові категорії респондентів	 Історичні будівлі та споруди	 Абстрактні та символічні монументально-скульптурні компоненти	 Монументально-скульптурні компоненти радянського періоду
МОЛОДІ ЛЮДИ	НЕЙТРАЛЬНИЙ (слабкий)	НЕГАТИВНИЙ (помірний)	НЕГАТИВНИЙ
ЗРІЛІ ЛЮДИ	ПОЗИТИВНИЙ (значний)	НЕГАТИВНИЙ (значний)	НЕЙТРАЛЬНИЙ
ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ			

ІНДИКАТОРИ ВПЛИВУ КУЛЬТУРНОГО ЕСТЕТИЧНОГО ДОСВІДУ НА ЕСТЕТИЧНЕ СПРИЙНЯТТЯ ТА ФОРМУВАННЯ ПРЕВАГ

Рис. 5. Закономірності впливу архітектурних компонентів на естетичні переваги респондентів різних вікових категорій

Причиною такого сприйняття може бути насичення предметно-просторового середовища загалом та паркового зокрема архітектурними

компонентами, що пов'язані з воєнною тематикою, а також мають певні стилістичні особливості. Дані обставини могли обумовити «звикання» групи зрілих респондентів до наявності таких компонентів у їх життєвому просторі й тому нині сприймаються як «звичні» та «непомітні». Натомість, молоді люди сприймають їх, як непривабливі.

Подібним є вплив абстрактних скульптур на естетичне сприйняття як молодих, так і зрілих респондентів, що має негативний характер. Проте, суттєвішим є негативний вплив даних елементів на естетичні переваги зрілих респондентів. Майже цілковита відсутність симпатій серед зрілих респондентів до окремих пейзажів із абстрактною скульптурою та досить вагома їх частка (до 39,3 %) серед молодих може також вказувати на вплив соціокультурного аспекту, адже більшість із паркових об'єктів, де наявні такі елементи створені в кінці ХХ-го – на поч. ХХІ-го ст. та знаходяться за межами України (світлина № 12, 20, 26, 39, 40). Водночас, позитивний вплив на естетичні переваги виявлено з боку історичних будівель та споруд на зрілих респондентів, разом із його нейтральною дією на молодих.

**Висновки.** У результаті дослідження естетичних переваг та чинників, які впливають на їх формування, доцільно зауважити на важливості архітектурних компонентів, а також значенні їх ідеологічного контексту. Поряд із подібністю впливу на естетичні переваги ознак паркового середовища виявлено відмінності, пов'язані із соціокультурним аспектом, індикатором виявлення якого може бути сприйняття архітектурних компонентів.

#### Список використаних джерел

1. Иконников А. В. Искусство, среда, время: Эстетическая организация городской среды. Москва : Советский художник, 1985. 336 с.
2. Косаревська Р. О. Алегорично-символічні означення архітектурно-пейзажних композицій парку «Олександрія». Сучасні проблеми архітектури та містобудування. Вип. 47. 2017. С. 190-194.
3. Косаревська Р. О. Семіотична реконструкція архітектурно-пейзажної композиції Уманського Царициного саду (частина 1). Сучасні проблеми архітектури та містобудування. Вип. 19. 2008. С. 17-121.
4. Спиридонова Л. К. Асоціативний експеримент як засіб дослідження образу світу. Науково-практичний журнал Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – 2015. Вип. 1. – С. 152-158.
5. Bell S. Elements of Visual Design in the Landscape Second Edition. London and New York: Spon Press, 2004. – 220 p.
6. Bell S. Landscape: Pattern, Perception, and Process. London: Taylor & Francis, 1999. – 344 p.

7. Dramstad W. E., Tveit M. S., Fjellstad W. J., Fry G. L. A. Relationships between visual landscape preferences and map-based indicators of landscape structure. *Landscape and Urban Planning*. 2006, Vol. 78(4). – P. 465-474.

8. Hofmann M., Westermann J. R., Kowarik I., van der Meer E. Perceptions of parks and urban derelict land by landscape planners and residents. *Urban Forestry & Urban Greening*. 2012. Vol. 11 (3). – P. 303-312.

9. Jankovic N. Architectural Terri(s)ories: Jajinci Memorialm Park in Belgrade. *AM Journal*. 2017. – No. 12. – P. 81-98.

10. Kane P. S. Assessing Landscape Attractiveness: a comparative test of two new method. *Applied geography*. Chapter 1. 1981. P. 77–96.

11. Oleksiichenko N., Gatalska N. Methodological approaches to assess the aesthetics of park environment. *Forestry Ideas*. 2018. Vol. 24, № 2 (56). – P. 141–162.

12. Palmer J. F., Hoffman R. E. Rating reliability and representatijn validity in scenic landscape assessment. *Landscape and Urban Planning*. 2001. – Vol. 54. P. 149-161.

13. Polat A. T., Akay A. Relationships between the visual preferences of urban recreation area users and various landscape design elements. *Urban Forestry & Urban Greening*. 2015. – Vol. 14, No 3. P. 573-582.

14. Shelby B., Harris R. Comparing methods for determining visitor evaluations of ecological impacts – site visits, photographs, and written descriptions. *Journal of Leisure Research*. 1985. – Vol. 17, No 1. P. 57-67.

#### References:

1. Ykonnykov, A. V. (1985). *Iskusstvo, sreda, vremia: Esteticheskaia organizatciia gorodskoi sredy*. [Art, environment, time: urban environment encyclopedia]. Moskva : Sovetskyi khudozhnyk. (in Russian).

2. Kosarevska, R. O. (2017). Alehorychno-symvolichni oznachennia arkhitekturno-peizazhnykh kompozytsii parku «Oleksandriia». [The allegorical and symbolic definitions of the architectural and landscape compositions of «Alexandria» Park] *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia*. 47. 190-194. (in Ukrainian).

3. Kosarevska, R. O. (2008). Semiotychna rekonstruktsiia arkhitekturno-peizazhnoi kompozytsii Umanskoho Tsarytsynoho sadu (chastyna 1). [Semiotic reconstruction of the architectural and landscape composition of Uman Tsaritsyn garden (part 1)]. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia*. 19, 17-121. (in Ukrainian).

4. Spirydonova, L. K. (2015). Asotsiatyvnyi eksperyment yak zasib doslidzhennia obrazu svitu [An associative experiment as a tool for exploring the image of the world]. *Naukovo-praktychnyi zhurnal Pivdennoukrainskoho natsionalnoho*

*pedagogichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho, 1*, 152-158. (In Ukrainian).

5. Bell, S. (2004). *Elements of Visual Design in the Landscape* Second Edition. London and New York: Spon Press. (in English).

6. Bell, S. (1999). *Landscape: Pattern, Perception, and Process*. London: Taylor&Fracis. (in English).

7. Dramstad, W. E., Tveit, M. S., Fjellstad, W. J., Fry G. L. A. (2006). Relationships between visual landscape preferences and map-based indicators of landscape structure. *Landscape and Urban Planning*. 78(4), 465-474. (in English).

8. Hofmann, M., Westermann, J. R., Kowarik I., van der Meer, E. (2012) Perceptions of parks and urban derelict land by landscape planners and residents. *Urban Forestry & Urban Greening*. 11 (3), 303-312. (in English).

9. Jankovic, N. (2017). Architectural Terri(s)ories: Jajinci Memorialm Park in Belgrade. *AM Journal*, 12, 81-98. (in English).

10. Kane P. S. Assessing Landscape Attractiveness: a comparative test of two new method. *Applied geography*. Chapter 1. 1981. P. 77–96. (in English).

11. Oleksichenko, N., Gatalska, N. (2018). Methodological approaches to assess the aesthetics of park environment. *Forestry Ideas*. 24, 2 (56). 141–162. (in English).

12. Palmer, J. F., Hoffman, R. E. (2001). Rating reliability and representatijn validity in scenic landscape assessment. *Landscape and Urban Planning*. 54, 149-161. (in English).

13. Polat, A. T., Akay, A. (2015). Relationships between the visual preferences of urban recreation area users and various landscape design elements. *Urban Forestry & Urban Greening*. 14 (3), 573-582. (in English).

14. Shelby, B., Harris, R. (1985). Comparing methods for determining visitor evaluations of ecological impacts – site visits, photographs, and written descriptions. *Journal of Leisure Research*. 17 (1), 57-67. (in English).

#### Аннотация

**Гатальская Надежда Викторовна** – доктор архитектуры, доцент, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А. Н. Бекетова.

**Коленкина Марина Сергеевна** – кандидат сельскохозяйственных наук, доцент, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А. Н. Бекетова.

#### **Архитектурные компоненты парковой среды как индикаторы влияния социокультурных факторов на эстетические предпочтения**

В статье охарактеризовано значение архитектурных компонентов парковой среды как индикаторов влияния социокультурных факторов на эстетические предпочтения.

Для проведения исследования были привлечены 60 человек, возраст которых колеблется в пределах от 22 до 74 лет. Респонденты были разделены на две возрастные группы по 30 человек: молодые люди - 22-34 лет (средний возраст 23,9 лет) зрелые люди – 46-74 лет (средний возраст 58,9 лет). В рамках исследования применён свободный ассоциативный эксперимент. В ходе эксперимента респонденты распределяли 45 пейзажей 18 парков на три, одинаковые по количеству, группы в соответствии с собственными симпатиями и самостоятельно определяли факторы, которые повлияли на решение отнести их к группе привлекательных, нейтральных или непривлекательных пейзажей.

Положительное влияние на эстетические предпочтения зрелых респондентов обнаружено со стороны исторических зданий и сооружений, вместе с его нейтральным действием на молодых. Наряду с этим, отмечено нейтральное отношение группы зрелых респондентов к монументам советских времен и отрицательное – со стороны молодежи. Подобным является влияние абстрактных скульптур на эстетическое восприятие как молодых, так и зрелых респондентов и носит негативный характер. Однако, более существенным негативное влияние данных элементов наблюдается на эстетические предпочтения зрелых респондентов.

Обобщая результаты исследований эстетических предпочтений и факторов, влияющих на их формирование, целесообразно отметить важность архитектурных компонентов, а также значение их идеологического контекста. Наряду с подобным воздействием на эстетические предпочтения признаков парковой среды выявлены различия, связанные с социокультурным влиянием на формирование эстетического опыта.

Ключевые слова: эстетическое восприятие; архитектурные компоненты парковой среды; социокультурные факторы.

#### Summary

**Gatalska Nadiia Viktorivna**, Doctor of Architecture, docent, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv.

**Kolenkina Matyna Serhiivna**, Ph.D. in Agricultural Sciences, docent, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv.

#### **Architectural components of the park environment as indicators of the socio-cultural factors' impact on aesthetic preferences**

The article presents outlines the importance of architectural components of the park environment as indicators of the influence of socio-cultural factors on aesthetic preferences.

The study involved 60 people, ranging in age from 22 to 74 years, which were divided into two age groups of 30 people: young people - 22-34 years (mean age 23.9

years); Mature people are 46-74 years old (average age 58.9 years). The study used a free associative experiment in which respondents distributed 45 photos of park landscapes from 18 world parks into three, equal in number, groups according to their own preferences and independently determined the factors that influenced the decision to refer them to the group of attractive, neutral or unattractive landscapes.

Positive influence on aesthetic preferences was found on the part of historical buildings and structures on mature respondents, together with its neutral effect on young ones. At the same time, there was a neutral attitude of a group of mature respondents to the monuments of the Soviet era and a negative one on the part of the youth. Similar is the influence of abstract sculptures on the aesthetic perception of both young and mature respondents, which is negative. However, the negative impact of these elements on the aesthetic preferences of mature respondents is more significant.

Summarizing the results of studies of aesthetic preferences and factors that influence their formation, it is advisable to note the importance of architectural components, as well as the importance of their ideological context. Along with the similarity of influence on aesthetic preferences of features of park environment, differences related to sociocultural influence on the formation of aesthetic experience were revealed due to the results of the analysis of the perception of architectural components.

Keywords: aesthetic perception; architectural components of park environment; socio-cultural factors.